

Vantaan kaupungin lausunto HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2026–2028

Suoritteet:

Vuonna 2024 useamman vuoden laskenut vedenkulutus kääntyi nousuun ja ennuste vuodelle 2025 näyttää vastaavaa trendiä. Suunnitelmavuosille ennustetaan pientä kasvua. Vuonna 2026 tuotetun veden määrän arvioidaan olevan 95,3 milj. m³ ja laskutettavan vedenmyynnin 76,2 milj. m³. Viikinmäen ja Blominmäen jätevedenpuhdistamoilla käsiteltävän jäteveden määrän arvioidaan olevan yhteensä 153,6 miljoonaa m³ vuonna 2026.

Vuonna 2026 HSY:n asiakaskiinteistöillä tehdään n. 9 miljoonaa jäteastiatyhjennystä ja kuljetetaan jätteitä yhteensä noin 380 000 tonnia, joista Vantaan Energian jätevoimalaan toimitetaan yhteensä n. 205 000 tonnia jätteen energiakäyttöön. Kiinteistöiltä kerättävän kokonaisjättemäärän arvioidaan jäävän alle 2025 tason koko TTS-kauden aikana; suurin yksittäinen syy tähän on lainsäädäntömuutosten myötä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden poistuminen HSY:n järjestämästä jätteen kuljetuksesta.

Henkilöstön osalta keskeiset tavoitteet TTS-kaudella on kuvattu HSY:n strategiassa 2030. HSY haluaa mahdollistaa hyvän työntekijäkokemuksen ja mielekkäät työtehtävät muutосkyvykkyyden ja yhteistyön ollessa tekemisen perustana. Henkilöstön määrällinen tarve on arvioitu henkilöstösuunnitelmassa 2025–2027. Keskimääräinen henkilöstömäärä pyritään pitämään suunnilleen nykyisellä tasolla. Henkilöstömäärien toteutumat ovat aikaisemmin jääneet suunniteltua alemmalle tasolle.

Talous:

HSY:n toimintatuotot vuonna 2026 ovat 519,3 milj. euroa. Tuotot kasvavat 27,8 miljoonaa euroa (5,7 %) vuoden 2025 ennusteeseen verrattuna. Vesihuollon käyttömaksuihin esitetään talousarviovuodelle kokonaiskorotusta 5 % ja vastaavasti suunnitelmavuosille 2027 5 % ja 2028 2 %. Perusmaksuihin esitetään talousarviovuodelle kokonaiskorotusta 13 %. Suunnitelmavuosien vastaavat korotukset ovat 9 % vuonna 2027 ja 7 % vuonna 2028. Jätehuollon tulokertymää lisää osin biokaasun energiamyynti ja osin hinnan korotukset. Jätehuollon hintoihin suunnitellaan talousarviovuodelle keskimäärin 4,0 % korotusta.

Jäsenkunnilta perittävät kuntaosuudet vuonna 2026 ovat 4,6 miljoonaa euroa (vuonna 2025 4,57 milj. euroa). Tästä Vantaan kaupungin osuus on 0,990 miljoonaa euroa. Luvuissa on hyvitetty aiempina vuosina kumuloitunutta ylijäämää, mutta Vantaa pyytää, että koko Vantaan osalta kertynyt kumulatiivinen ylijäämä huomioitaisiin Vantaan kuntaosuudessa 2026. Kuntaosuuksilla katetaan ne Seutu- ja ympäristötiedon (sisältää ilmastoinfon) tehtävien hoidon kulut, joita ei saada

katettua palvelutuotannon myynnistä ja hankerahoituksista saaduilla tuloilla. Seutu- ja ympäristötiedon toimintaa ja jäsenkunnille tuottamaa palvelua on kehitettävä hyvässä yhteistyössä jäsenkuntien kanssa.

HSY:n toimintamenot vuonna 2026 ovat 227,5 miljoonaa euroa, 6,8 miljoonaa euroa (3,1 %) enemmän kuin vuoden 2025 ennusteessa. Menoissa on otettu huomioon toiminnan muutokset ja merkittävimmät tiedossa olevat kustannusmuutokset. Toimintakuluista noin 54 % koostuu palveluiden ostoista. Muissa kuluissa on huomioitu Suomenojan jätevedenpuhdistamon purkamiseen tehdyn pakollisen varauksen lopun 2 milj. euroa alaskirjaus. Laitoksen purkamisen kustannukset ovat alkuperäistä varausta pienemmät. Henkilöstökuluihin sisältyy palkkaratkaisun vaikutukset 2,5 % vuodelle 2026 ja muille vuosille 2,5 %. Jos tarkempaa tietoa ei ole ollut saatavilla, lähtökohtana on käytetty suunnitelmakaudelle 2 % inflaatio-olettamaa.

Suunnitelmakaudella investointeja toteutetaan keväällä 2024 laaditun 20 vuoden investointiohjelman mukaisesti. Vuoden 2026 investoinnit ovat yhteensä 213,7 miljoonaa euroa, josta 194,7 milj. euroa on vesihuollon ja 16,4 milj. euroa jätehuollon investointeja. Jätehuollon puolella vuosittainen investointitaso on TTS-kaudella keskimäärin noin 17,6 milj. euroa.

Vesihuollon investointien taso säilyy korkealla tasolla johtuen pääosin jäsenkuntien infrainvestointien korkeasta tasosta. HSY:n omien investointien osalta korostuvat verkostosaneeraukset sekä turvattu juomavesi -teemaan liittyvät hankkeet. Saneerausinvestointien määrää vuositasolla on tavoitteena nostaa määrätietoisesti. Vesihuoltoverkoston saneerausvelan taittamiseksi TTS-kaudella on lisätty saneerausinvestointeihin 5 milj. euroa per vuosi. Jätehuollossa investoinnit painottuvat vastuullisiin ja kehittyviin palveluihin, ympäristövastuuseen, hiilineutraaliuteen ja kiertotalouteen. Talousarviovuonna valmistuu biokaasulaitoksen mädätteen jalostuksen maatalouskäyttöön mahdollistava biomädätteen käsittelylaitos ja suunnittelukaudella toteutetaan kierrätys- ja Ekomo-toiminnan edellyttämiä kenttärakenteita.

Suunnitelmakaudella vesihuollon kokonaismääräraha on keskimäärin 185 milj. euroa vuosittain. Vesihuolto varautuu suunnitelmakaudella Vantaan ratikan ja Länsi-Helsingin raitioteiden rakentamiseen. Vantaan kannalta erityisesti Vantaan ratikkaan ja ratikkakaupunkiin liittyvien vesihuoltoverkoston saneerausten oikea-aikainen toteuttaminen on keskeistä. Verkostosaneerausten investointimäärät ovat yhteensä noin 55 milj. euroa vuodessa ja johtosiirtojen yhteydessä verkostoa uusitaan noin 16 miljoonalla eurolla vuodessa. Merkittävimmät HSY-lähtöiset investoinnit kohdistuvat Esplanadin viemäritunneliin, Viikinmäen jätevedenpuhdistamon haitallisten aineiden poiston ja fosforin poiston tehostamisen konseptisuunnitteluun, verkostosaneerausten systemaattiseen volyymin kasvattamiseen sekä Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksen kapasiteetin nostoon. Lisäksi Ilmalan vesitornien toimistosisien saneeraushanke käynnistyy.

Kaupunkien maksama korvaus yleisten alueiden hulevesistä tarkistettiin vuonna 2025 yhteistyössä kaupunkien ja HSY:n edustajien kanssa. Tarkistetun sopimuksen mukainen veloitus jäsenkunnilta vuonna 2026 tulee olemaan yhteensä noin 9,0 milj. euroa vuodessa, josta Vantaan osuus on noin 2,5 milj. euroa. Vantaan osuus on ollut aiemmin n. 1,9 milj.euroa, joten korotus tulee olemaan n. n. 0,6 milj euroa vuodessa. Hulevesisopimuksen tarkistuksen hyväksyminen edellyttää vielä Kaupunkitilalautakunnan toimielinpäätöstä syyskaudella 2025.

Toimintakate vuonna 2026 on 294,2 miljoonaa euroa (56,7 %) (ennuste 2025: 273,3 milj. euroa). Suunnitelmakaudella hintamuutokset vaikuttavat myyntituottoihin positiivisesti. Toimintakate paranee ja on suunnitelmavuonna 2027 316,1 milj. euroa (57,9 %) ja 2028 328,2 milj. euroa (58,4 %).

Vuonna 2026 vuosikate on 212,5 miljoonaa euroa. Talousarviovuoden 2026 tulos on vuosikatteesta vähennettävien pysyvien vastaavien (käyttöomaisuus) poistojen jälkeen 30,6 milj. euroa ylijäämäinen, vuonna 2027 53,5 milj. euroa ylijäämäinen ja vuonna 2028 58,7 milj. euroa ylijäämäinen. TTS-vuodet arvioidaan ylijäämäisiksi, jonka vuoksi HSY:n velkaantuminen alkaa taittua TTS-kauden aikana.

Perustamislainoista HSY:n jäsenkunnilta on jäljellä yhteensä 1,0 miljardia euroa. Vuonna 2019 aloitettiin ensimmäiset HSY:n perustamislainojen eli jäsenkuntalainojen lyhennykset ja vuonna 2024 alkoivat loppujenkin jäsenkuntalainojen lyhennykset. Talousarviovuonna 2026 Vantaan jäsenkuntalainojen pääoma on 202,2 miljoonaa euroa ja lyhennys 6,3 miljoonaa euroa.

Investoinnit ja lainojen lyhennykset TTS-kaudella ovat vuosittain 333,6–335,9 miljoonaa euroa. Erityisesti vesihuollon investointien rahoittamiseksi suunnitellulla tasolla koko suunnitelmakaudella joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa noin 324 miljoonaa euroa. Ulkopuolisilta nostetun pitkäaikaisen velan yhteismäärä laskee hieman ja on suunnitelmakauden lopulla noin 870 miljoonaa euroa. HSY:n omavaraisuusaste on heikentynyt viime vuosien suurten investointien vuoksi, mutta sen ennustetaan nousevan ja saavuttavan tason 30,6 % vuonna 2028, kun viimeisimmässä tilinpäätöksessä omavaraisuusaste oli 26,8 %. Uuden strategian yhtenä merkittävänä fokusalueena on tasapainoinen talous, jonka mukaisesti toimintamenojen kehittymistä on tarkasteltu huolellisesti. Talouden tasapainottaminen edellyttää tuottavuusohjelman lisäksi asiakasmaksujen korotuksia kummallakin toimialalla.

Pääkaupunkiseudun omistajaohjaustavoitteet

Pääkaupunkiseudun kaupungit Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen ovat valmistelleet vuosittain suurille kuntayhtymille HSL:lle ja HSY:lle yhteiset omistajaohjaustavoitteet. Tavoitteiden valmistelussa vuodelle 2026 on lähtökohtana se, että tavoitteet pysyvät koko tavoitekauden 2026–2029 samoina, mutta tavoitteisiin liittyviä mittareita voidaan täsmentää vuosittain. Tällä

tavoitellaan parempaa jatkuvuutta ja ennakoitavuutta kuntayhtymän näkökulmasta. HSY:lle asetetut tavoitteet ja niitä koskevat mittarit on esitetty alla olevassa taulukossa:

1. Tuottavuuden parantaminen ja talouden tasapaino	2. Hiilineutraalisuus 2030 ja vastuullisuuden lisääminen	3. Vesi- ja jätehuollon toimivuuden parantaminen sekä asiakkaiden tyytyväisyys
Mittarit: 1. Käyttömenojen tuottavuusindeksi (2021=100), tavoitetaso 2026: tulos paranee vuodesta 2025 2. Toimintamenot euroa/asukas, tavoitetaso 2026: enintään 147,2 euroa/asukas 3. Omavaraisuusaste vuoden 2029 loppuun mennessä vähintään 30–35 % ja pidemmällä aikavälillä vähintään 40 %, tavoitetaso 2026: vähintään 27,5 %	Mittarit: 1. Kotitalousjätteen kierrätysaste sekä sekajätteen määrä vuosittain, tavoitetaso 2026: kierrätysaste vähintään 54 % ja sekajätteen määrä enintään 97 kg/asukas/vuosi 2. HSY:n kasvihuonekaasupäästöjen määrä, tavoitetaso 2026: enintään 75 000 tCO₂-ekv 3. Sähköisen kaluston osuuden kasvattaminen	Mittarit: 1. Asiakasryhmä- ja toimintokohtainen asiakastyytyväisyys vuosittain, tavoitetaso 2026: vähintään 4,1/5 2. Verkostojen saneerausinvestointien vuotuinen toteutuminen ja kumulatiivinen toteuma vuodesta 2024 lähtien, tavoitetaso 2026: vuotuinen ja kumulatiivinen toteuma paranevat vuodesta 2025 3. Suunnitelma siitä, miten ja millä aikavälillä korjausvelan kasvu saadaan hallintaan.

Omistajaohjaustavoitteiden muuna omistajalinjauksena esitettiin, että Kuntayhtymän talousarviovalmistelussa otetaan huomioon peruspääomalle maksettava 1,5 %:n korvaus.

HSY:n osalta keskeisiä teemoja omistajaohjaustavoitteissa ovat erityisesti velkaantumisen taittamiseen ja korjausvelan hallintaan liittyvät kysymykset. Velkaantumiskehityksen osalta kuntayhtymälle asetetuissa tavoitteissa näkyy niin tuottavuuden kehittäminen kuin omavaraisuuden kasvattaminen. Korjausvelan osalta pyritään pysäyttämään sen kasvu ja vähentämään sitä erityisesti riskikohteissa. Verkostojen kunnon kannalta on keskeistä, että HSY pystyy toteuttamaan saneerausinvestoinnit suunnitellun mukaisesti vuosittain.

Nyt esitetyssä alustavassa toiminta- ja taloussuunnitelmassa HSY:n omavaraisuusaste ei aivan yllä omistajaohjaustavoitteen mukaiselle tasolle ollen vuonna 2026 27,4 %. Vuoden 2029 loppuun mennessä tavoiteltava taso on 30–35 %, joka ollaan TTS:n mukaan saavuttamassa, sillä vuoden 2028 omavaraisuusaste on esitetyn mukaan 30,6 %. Vakavaraisuuden kasvattamisen kehityssuunta on oikea, mutta on kuitenkin tärkeä huolehtia sen toteutumisesta. HSY:n omavaraisuusasteen kasvattaminen varautumisen ja taloudellisen liikkumavaran varmistamiseksi on erittäin tärkeää. Samalla lisävelanoton ja velkaantumiskehityksen taittaminen on keskeistä.

Omistajaohjaustavoitteisiin liittyen uutena mittarina on tuotu käyttömenojen tuottavuuskehitystä seuraava käyttömenojen tuottavuusindeksi, joka kuvaa tuottavuuden kehittymistä eri suoritteiden kautta mitattuna. HSY:n tuottavuuden kehittymistä on tärkeää ohjata tavoitteellisesti hyödyntäen tätä mittaria.

Vastuullisuustavoitteen osalta kotitalousjätteen kierrätysasteen toteuma on huolestuttavan alhainen ja sen kehitys laahaa paikallaan. Tuleville vuosille asetetut tavoitetasot ovat kunnianhimoisia huomioiden viimeisimpien vuosien toteumaluvut. Vuoden 2026 tavoitetason saavuttamiseksi onkin selvitettävä, kuinka kierrätysastetta voidaan nostaa. Vantaa ehdottaakin, että HSY laatisi suunnitelman aikatauluineen ja toimenpiteineen tavoitteen saavuttamiseksi.

HSY:lle ei ole enää viime vuosina asetettu PKS omistajaohjaustavoitetta vesihuollon toiminnan parantamiseksi. Tavoitteen mittarina on ollut laskuttamattoman veden osuudesta verkostoon pumpatusta vesimäärästä. Vaikka nimenomaista tavoitetta tästä ei aseteta, Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että laskuttamattoman veden osuutta seurataan ja investointien suunnitelmallisella kohdentamisella laskuttamattoman veden määrä vähenee pitkällä tähtäimellä.

HSY:n omistajaohjaustavoitteisiin vesihuollon ja jätehuollon toiminnan kehittämässä sisältyy myös asiakastytyväisyyden edistäminen. Alustavassa TTS:ssä asiakasryhmä- ja toimintokohtainen asiakastytyväisyys säilyy korkealla tasolla. Vantaa kehottaa HSY:tä panostamaan tähän niin talousarviovuotena kuin suunnitelmavuosilla.

Muut huomiot

Toiminta- ja taloussuunnitelman mukaan suunnitellut vesihuollon hinnankorotukset suunnitelmavuosille 2026–2028 ovat käyttömaksuihin talousarviovuodelle kokonaiskorotus 5 % ja vastaavasti suunnitelmavuosille 5 % ja 2 %. Perusmaksuihin esitetään talousarviovuodelle kokonaiskorotusta 13 %. Suunnitelmavuosien vastaavat korotukset ovat 9 % vuonna 2027 ja 7 % vuonna 2028. Jätehuollon hintoihin suunnitellaan talousarviovuodelle keskimäärin 4,0 % korotusta. Vantaa pitää hinnankorotuksia perusteltuina huomioiden omistajatavoitteiden päämäärät, kuten talouden tasapaino, ja päämäärä kuntayhtymän velkaantumiskehittymisen taittamiseksi.

Kaupunginvaltuuston 28.2.2022 hyväksymä Resurssiviisauden tiekartta on voimassa vuoden 2025 loppuun ja sen päivitys valmistuu kaupungin strategian hyväksymisen jälkeen vuoden 2026 alkupuolella. Nykyisellään tiekartta sisältää useita tavoitteita, jotka kytkeytyvät HSY:n kuntaosuuksilla tuottamaan toimintaan kiertotalouden, päästölaskennan, ilmansuojelun ja ilmastoneuvonnan osalla. Kaupunki on liittynyt EU:n Green City Accord -sitoumukseen, jossa on tavoitteita puhtaan ilman ja veden sekä kiertotalouden ja jätteiden lajittelun osalla, jotka liittyvät HSY:n palvelutoimintaan. Vantaan omat ilmastotyön henkilöresurssit ovat hyvin rajalliset eikä niitä ole mahdollista kasvattaa. Siksi pidämme keskitettyä ilmastoneuvontaa, päästölaskentaa jne. tärkeänä ja resurssitehokkaana.

Hiilineutraalisuus ja resurssiviisaus ovat kaupungin strategian, Innovaatioiden Vantaa 2022–2025, yhtenä keskeisenä painopisteenä. Se sisältää muun muassa tavoitteen, että vuonna 2025 yhdyskuntajätteen kierrätysaste on 60 % ja Vantaan alueen jätteiden määrästä on tieto saatavilla. Vantaa on sitoutunut Circwaste -edelläkävijäkuntana kiertotalouden ja valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteisiin. Nyt näyttää siltä, että tätä tavoitetta ei tulla saavuttamaan kotitalouksien kierrätysasteen ollessa 47 % vuonna 2024 ja yhdyskuntajätteen 45 % (2023). Kotitalouksien sekajäte olisi pääosin lajitteluun kelpaavaa. HSY ei ole saanut aikaan merkittävää muutosta kierrätysasteessa. Kierrätykseen tuleekin panostaa huomattavasti enemmän. Se edellyttää myös kaupungeilta ja muilta toimijoilta toimia materiaalien uudelleen käytön kehittämiseen.

Vantaan kaupunginvaltuusto hyväksyi toukokuussa 2023 Vantaan ensimmäisen raitiotielinjan toteuttamisen. Ratikan pituus on noin 19 km ja sen rakennustöiden on suunniteltu alkavan. Hankkeesta aiheutuu HSY:lle merkittäviä vesihuoltolinjojen johtosiirtoja vuosina 2025–2029, joiden arvioitu kokonaishinta on 57 miljoonaa euroa HSY:n yhtymäkokouksen hyväksymän hankesuunnitelman mukaisesti. HSY:n hallitus päätti keväällä 2024, että HSY toimii kaupungin lisäksi allianssien toisena tilaajaosapuolena. Allianssikumppanit on valittu kevät-kesällä 2024 tehdyn kilpailutuksen perusteella ja kehitysvaihe (KAS) valmistuu syksyllä. Vantaan kaupunki käsittelee hankesuunnitelman tarkistusta syksyllä 2025 ja se saattaa edellyttää myös HSY:n osalta hankesuunnitelman uudelleen käsittelyä. Allianssin toteutusvaiheeseen liittyvistä vesihuoltolinjojen varsinaisista rakennustöistä laaditaan erillinen vesihuollon toteutussopimus kaupungin ja HSY:n kesken.

HSY:n ja jäsenkuntien yhteistyön kehittäminen ja investointi- sekä saneerauskohteiden tietojen ja investointiohjelmien järjestelmällinen välittäminen osapuolten kesken lisää synergiaetuja ja vähentää asukkaiden kokemia katujen ja vesihuoltolinjojen rakennusaikaisia haittoja. Molempien osapuolten paikkatietojärjestelmien kehitystyössä on ensisijaisen tärkeää varmistaa järjestelmien ja tietojen yhteensopivuus ja siirrettävyys jatkossakin mm. rajapintojen kautta. Vantaan kaupungin katujen ja puistojen palvelualueen suunnittelu- ja investointihankkeiden tiedot välitetään reaaliaikaisesti HSY:n käyttöön suoraan paikkatietojärjestelmästä. Kaupunki toivoo, että yhteishankkeiden ohjelmoinnin, suunnittelun ja toteuttamisen tehostamiseksi HSY avaisi omat vesihuollon hanketietonsa rajapintaan kaupungin saataville. Digitaalisten järjestelmien lisäksi myös omaisuudenhallintayksiköiden asiantuntijoiden välinen käytännön yhteistyö on hedelmällistä investointien oikein kohdistamiseksi.

HSY:llä on aktiivinen rooli vesihuollon riskien hallinnassa operatiivisella, taktisella ja strategisella tasolla. Tämä on elintärkeää toimintaa yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden ja jatkuvuuden hallinnan kannalta. Turvallisuuteen liittyvät kaupunkien ja HSY:n periaatteet ja käytännöt pitää käytännössä olla täysin yhteneväiset, koska kaupungit suunnitteluttavat ja rakennuttavat suuren osan vesihuoltoverkosta sekä hallinnoivat johtotietoa. Yhteistyötä ja toiminnan kehittämistä on tarkoituksenmukaista edelleen jatkaa digitaalisen ympäristön ja siihen liittyvien uhkien jatkuvasti

muuttuessa. Kaupungeille mahdollisesti tulevista tiedonhallinnan kehittämistarpeista ja muihinkin kriittisen infran turvallisuuteen liittyvistä tarpeista toivotaan tietoa jo valmisteluvaiheessa, jotta asiaan pystytään varautumaan hyvissä ajoin mm. oman henkilöstön turvallisuus selvityksillä.

Kaupunkiympäristön toimiala ilmoittaa, että ensi vuotta koskevassa rakentamishjelmaluonnoksessa on varauduttu toteuttamaan HSY:lle vesihuollon rakennushankkeita yhteensä noin 5,2 miljoonalla eurolla. Rakentamishjelmassa ei ole otettu huomioon HSY:n toimittamien vesihuollon putkimateriaalien kustannuksia, joita kaupunki ei ole laskuttanut HSY:ltä. Investoinnin lisäksi HSY:n tulisi ottaa putkimateriaalien hankinta huomioon omassa talousarviossaan. HSY muuttaa käytäntöjään putkimateriaalien hankinnan suhteen, joka otetaan jatkossa huomioon kustannusarvioissa HSY:n ohjeistuksen mukaisesti. Lisäksi Vantaa on talousarviossaan varautunut myymään suunnittelu- ja rakennuttamispalveluja HSY:lle noin 1,2 miljoonalla eurolla.

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUKSEN KONSERNIJAOSTO